

«Şou-biznes nümayəndələrinin bir qismi heç də nümunəvi vergi ödəyicisi deyil...»

Vergilər Nazirliyinin Operativ nəzarət idarəsinin rəisi İlham Əmirəliyevlə müsahibə

- İlham müəllim, inkişaf etmiş ölkələrdə fərdi əməklə məşğul olan şəxslərin vergi uçotuna alınmasına və onların vergi öhdəliklərinə əməl etmələrinə xüsusi diqqət yetirilir. Azərbaycanda müstəqil fəaliyyət göstərən şəxslərin könüllü olaraq vergi öhdəliklərinə əməl etmələri qənaətbəxş hesab oluna bilərmi?

- Bütün dünyada gəlir və mənfəət vergiləri büdcə daxilolmalarının əsas mənbələri hesab olunur. Muzdlu işçilərin əməkhaqlarından vergi tutulmasının inzibatçılığı ilə bağlı ölkəmizdə ciddi problemlər yoxdur. Fərd muzdlu əsaslarla deyil, sahibkar kimi fəaliyyət göstərsə, qanunvericiliyə görə, vergi idarəsində uçota durmalıdır və öz gəlirindən qanuna müvafiq şəkildə vergi ödəməlidir. Təəssüf ki, bu gün Azərbaycanda fərdi əməklə məşğul olan şəxslərin vergiyə cəlb olunması sahəsində bir sıra subyektiv problemlər mövcuddur. Bəzi xidmət növləri üzrə fərdi qaydada sahibkarlıqla məşğul olan şəxslər vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərir və dövlət büdcəsinə vergi ödəməkdən yayınırlar. Bununla yanaşı, vergi orqanlarında uçotda olan ödəyicilərin də bir qismi dövlət büdcəsinə ödəməli olduqlarından xeyli az vergi ödəyirlər.

- Vergi ödəmədiklərinə görə xüsusi seçilən təbəqədən söz düşəndə müğənnilər xatırladılır. Bu sahədə vəziyyət necədir?

- Hazırda uçotda şou-biznes fəaliyyəti ilə məşğul olan 844 vergi ödəyicisi vardır və onların heç də hamısı nümunəvi vergi ödəyiciləri deyil. Musiqi fəaliyyəti ilə məşğul olan sənət adamları, müğənnilər, əyləncə obyektlərində çıxış edən fərdi şəxslərlə bağlı mütəmadi olaraq maarifləndirmə və nəzarət tədbirləri həyata keçirilsə də, onların vergi öhdəliklərinə tam və könüllü əmələtmə səviyyəsi aşağıdır. Dünyanın, xüsusilə də Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində şou-biznes nümayəndələri vergi öhdəliklərinə necə əməl etmələri ilə daim ictimaiyyətin diqqət mərkəzindədirlər. Gəlirlərini gizlədən dünyaca məşhur insanlar - müğənnilər, aktyorlar, bəstəkarlar, bir sözlə, incəsənət nümayəndələri hansı ölkədə yaşamalarından asılı olmayaraq, həmişə ictimai qınağa məruz qalmaqla yanaşı, bir sıra hallarda hətta inzibati və digər məsuliyyətə də cəlb edirlər. Bizim bəzi tanınmış müğənnilərimiz vətənpərvərlik mövzusunda mahnılar ifa edir, kliplər çəkdirir, televiziya ekranlarından düşmərlər, lakin onların dövlət büdcəsinə ödədikləri vergilərin məbləği heç də aldıkları qonorara uyğun olmur.

- Bu sahəyə nəzarət hansı formada həyata keçirilir?

- Ümumiyyətlə, musiqi, əyləncə və digər xidmət fəaliyyətləri ilə məşğul olan şəxslərin əldə etdikləri gəlirlərin uçotuna nəzarət Vergi Məcəlləsinin 32, 33, 34 və 36-cı maddələrinə uyğun həyata keçirilir. Həm şadlıq evləri, həm də musiqi xidməti göstərən şəxslərlə müvafiq izahat işləri aparılır, vergidən yayınan müğənnilərə xəbərdarlıqlar göndərilir. Musiqiçilərin, o cümlədən müğənnilərin şadlıq evlərində fəaliyyətinə nəzarət vergilər nazirinin əmri ilə təsdiq edilmiş və Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatına alınmış «Musiqi, əyləncə və digər xidmət fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin əldə etdikləri gəlirlərin uçotuna nəzarətin həyata keçirilməsi və gəlirlərin «Qeydiyyatı kitabı»nın doldurulması Qaydaları»na əsasən həyata keçirilir. Həmin qaydalara görə, musiqiçilərin əldə etdikləri gəlirlərin vergidən yayındırılmasının qarşısının alınması məqsədilə şənlik mərasimlərinin keçirildiyi bütün şadlıq evləri və digər əyləncə obyektləri xüsusi «Qeydiyyat kitabı» ilə təmin edilmişdir. «Qeydiyyat kitabı» ərazi üzrə aidiyyəti vergi oqranı tərəfindən nömrələnir, qaytanlanır, möhürlənir və bu kitabda hər bir musiqiçinin və digər əyləncə xidməti göstərən şəxsin ifasına başlamazdan əvvəl qeydlər aparılır. Müvafiq vergi orqanları hər ay ərazi üzrə istirahət, əyləncə, iaşə və digər obyektlərdə keçirilmiş tədbirlərdə ayrı-ayrı musiqiçilərin, əyləncə və digər xidmətlər göstərən şəxslərin iştirakı barədə «Qeydiyyat kitabı»nda olan məlumatları toplayıb icmallaşdırırlar.

- Bu sahədə gəlirlərin vergidən yayındırılması hansı formada baş verir?

- Burada əsas problem müğənnilərin əldə etdikləri gəlirləri «Qeydiyyat kitabı»nda düzgün əks etdirməmələri, hətta göstərdikləri və imzaları ilə təsdiq etdikləri gəlirlərlə rüblük bəyannamələrdə qeyd olunan gəlir məbləğləri arasındakı uyğunsuzluqlarla bağlıdır. Müğənnilərin bir şənlik mərasimindən əldə etdiklərinə gəlirlərin onların bəyan etdikləri rüblük gəlirdən dəfələrlə çox olması barədə məlumatlar var.

Araşdırmalar göstərir ki, istər Bakı şəhərində, istərsə də respublikamızın digər bölgələrində fəaliyyət göstərən istirahət, əyləncə, ictimai iaşə və digər obyektlərdə bəzi hallarda «Qeydiyyat kitabı»nın aparılmasına lazımı diqqət yetirilmir, çıxış edən müğənnilərin aldıkları qonorarların cüzi bir hissəsi burada əks olunur. Müğənnilərin iştirak etdiyi tədbirlərin həm sayı, həm də onlara ödənilən qonorarların məbləği bir çox hallarda şübhə doğurur. Halbuki gündəlik müşahidələrin nəticələri və kütləvi informasiya vasitələrində yer alan məlumatlar el şənliklərində musiqiçilərə ödənilən məbləğlərin qat-qat artıq olduğunu söyləməyə əsas verir. Bəzi informasiya saytları hətta bir sıra müğənnilərin el şənliklərində tam, yaxud qismən (1 saat, yarım saat və s.) iştirakı üçün nəzərdə tutulan məbləğləri dəqiqliklə göstərir. Bu məlumatlar vergitutma bazası kimi qəbul edilməsə də, vergilərin dövlət büdcəsindən yayındırılmasına şərait yaradanlar - istər gəlir əldə edənlər, istərsə də bu məbləği ödəyənlər dövlət və xalq qarşısında öz məsuliyyətlərini anlamalıdırlar.

- *Öz gəlirlərini vergidən yayındıran həmin şəxslərə nə demək istərdiniz?*

- Vergidən yayınan bütün şəxslərə bildirmək istəyirəm ki, onların fəaliyyəti daim nəzarətdə saxlanacaqdır. Hər kəs vergi orqanına təqdim etdiyi bəyannamələrdə öz gəlirləri barədə məlumatı düzgün göstərməlidir. Əks təqdirdə, məsələn, sual şou-biznes nümayəndələri ilə bağlıdırsa, Vergi Məcəlləsinin 67-ci maddəsinə görə, qeydiyyat kitablarına əsasən müəyyənləşdirilmiş faktiki gəlir məbləğləri təqdim olunmuş bəyannamələrin göstəriciləri ilə üzləşdiriləcək və vergidən yayındırılmış məbləğlər kameral hesablama aparılmaqla büdcəyə bərpa olunacaqdır. Bu isə büdcədən yayındırılmış vergi məbləğinin həcmindən asılı olaraq tək-cə ciddi inzibati tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə deyil, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər daha sərt tədbirlərin də görülməsi ilə nəticələnəcəkdir. Kimin hansı dərəcədə məşhurluğundan asılı olmayaraq, vergiləri tam və vaxtında ödəmək öhdəliyi hamı üçün eynidir. Bunu bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, «Qeydiyyat kitabı»nda göstərilən gəlir məbləğlərinin azaldılması üçün hər iki tərəf - həm bu gəliri əldə edən, həm də onu ödəyən şəxslər məsuliyyət daşıyırlar. Buna məhəl qoymayanlar isə gec-tez ciddi sanksiyalarla, eləcə də digər məsuliyyətə cəlb etmə tədbirləri ilə üzləşə bilərlər.

KİV nümayəndələri də bu cür faktlara münasibətdə özlərini kənara çəkməməlidir: vergi yayındıran şəxslər ciddi ictimai qınaq obyektinə çevrilsə, yəqin ki, bundan dövlətin büdcəsi və son nəticədə ölkə vətəndaşları qazanmış olar.